

El director d'una mútua de Tarragona renya un pacient per voler parlar en català al metge, i el pacient fa respectar els seus drets

written by Redacció Unilateral | 11 de març de 2023

Un metge de la mútua Fraternidad-Muprespa de Tarragona va exigir a un pacient que li parlés en castellà si volia rebre atenció mèdica, i el director del centre va pressionar-lo perquè accedís a la petició del metge i s'expressés en castellà. Encara que, malauradament, aquesta no és una situació infreqüent, en aquest cas el pacient es va negar a canviar de llengua i va aconseguir ser atès parlant en català, amb la intervenció d'una infermera que va fer d'intèrpret al metge fins que va veure que ell realment sí que entenia el català. El cas és especialment greu perquè el centre és una mútua col·laboradora amb la seguretat social (MCOSS) i actuava, per tant, com a gestor d'un servei públic. Plataforma per la Llengua ha tingut accés a la gravació de la conversa i en fa públics els àudios amb el permís de la víctima.

Els fets van passar el 26 de novembre del 2020 en una visita de control d'absentisme d'una baixa laboral. El pacient estava de baixa arran d'un accident de trànsit i ja havia estat atès pel mateix metge en altres ocasions. Fins aleshores, el pacient sempre havia parlat en català amb el metge i ell, tot i expressar-se en castellà, sempre l'havia atès. Per això, el pacient va optar un cop més per parlar-li en català, i la sorpresa va ser que aquesta vegada el metge li va dir que no l'entenia i li va demanar que li parlés en castellà. El pacient s'hi va negar i el metge va anar a buscar el director de la mútua i va fer sortir el pacient de la consulta perquè

parlés amb el director al seu despatx.

Durant tota la conversa, de gairebé vint minuts, el responsable de la mútua va mirar de convèncer el pacient perquè es dirigís en castellà al metge. El primer que va fer, de fet, va ser demanar-li "respecte". "Respecte pel metge", va aclarir, i, malgrat que el pacient li va dir que no havia faltat al respecte a ningú, el director va defensar que era una falta de respecte voler-li parlar català si el metge no l'entenia. El pacient li va recordar que en les visites anteriors ell sempre li havia parlat en català i que, per tant, entenia perfectament la llengua. El director va optar per demanar-li que "facilités les coses" i li va oferir dues opcions: "queixar-se i anar als jutjats" per exercir els seus drets o "la via de la bona voluntat".

El pacient no es va fer enrere i va continuar exigint ser atès en català. Això va fer que el director l'acusés "d'estar radicalitzat en molts aspectes" i de tenir "uns plantejaments molt extrems". En contraposició a l'actitud del pacient, el director va posar la seva conducta i la seva "educació" com a exemple: "quan una persona em demana, si us plau, que li parli en castellà, jo no hi tinc cap problema, perquè si de tot n'hem de fer un gra massa, és difícil", va argumentar. "Només et demano que siguis comprensiu. La idea és que tu recuperis la salut, que és el més important, i després els altres aspectes són menys importants. Jo et demanaria que amb aquestes cosetes no t'hi capfiquis gaire", va expressar. Tanmateix, l'enèsima negativa del pacient a canviar de llengua va aconseguir que, finalment, el director fes entrar a la consulta una infermera perquè fes d'intèrpret per al metge. El cas va fer un gir copernicà i, malgrat que al principi la professional traduïa les frases i les paraules que el metge tergiversava, després de dues preguntes la seva intervenció ja no va ser necessària, perquè el metge entenia tot el que li deia el pacient.

Per denunciar la situació, el ciutadà va presentar una

reclamació a la mútua Fraternidad-Muprespa, va omplir el full de reclamacions de la Generalitat de Catalunya i va posar el cas en coneixement de Plataforma per la Llengua, el Col·legi de Metges de Tarragona i la Seguretat Social, que se n'ha espolsat la responsabilitat i ha dit que la competència és de la mútua. Per a l'ONG del català, encara que, finalment, el pacient fos atès, el metge i el director del centre van discriminar el pacient quan el van pressionar perquè parlés en castellà. Per a l'entitat, aquest cas il·lustra la manca de voluntat d'algunes empreses que gestionen serveis públics a l'hora de garantir els drets lingüístics dels ciutadans, i la tolerància de l'administració amb aquesta realitat.

El pacient va aconseguir fer respectar els seus drets lingüístics

L'entitat considera que la mala pràctica de la mútua Fraternidad-Muprespa s'explica per la percepció que els drets lingüístics dels catalanoparlants són una qüestió secundària i per la sensació que els catalanoparlants acaben cedint. Però la diferència que ha fet que en aquest cas el pacient hagi pogut ser atès sense canviar al castellà és justament la fidelitat lingüística del ciutadà i la seva fermesa a l'hora de defensar els seus drets lingüístics.

Per a l'ONG del català, és l'administració qui ha de garantir els drets lingüístics dels ciutadans, i poder-los exercir no ha de dependre del grau de fermesa individual. Tanmateix, l'entitat també reivindica el paper dels ciutadans en la defensa de la llengua i considera que el compromís individual és indispensable per assegurar el futur del català. En aquest cas concret, és probable que l'actitud del pacient hagi obert el camí perquè la situació no es repeteixi amb altres usuaris catalanoparlants del centre mèdic.

Els arguments del director de la mútua serveixen per explicar com funciona el procés de subordinació lingüística dels catalanoparlants

En qualsevol cas, la discussió entre el director i el pacient també serveix per recollir i analitzar com es poden combatre alguns dels arguments que es fan servir per imposar la llengua castellana, que sovint són subtils i apel·len a l'entesa i al sentit comú. Així, per bé que el director considera una "falta de respecte" no parlar en castellà al metge, el pacient sap respondre-li que el que és una falta de respecte és que l'obligui a ell a canviar de llengua. Tot i que en aquest cas la situació és encara més greu perquè qui ho exigeix és un metge, amb un rol de poder sobre el pacient, la jerarquia lingüística del castellà sobre el català passa per damunt d'altres jerarquies socials, i fins i tot els metges, els jutges o els mestres abandonen la seva llengua si són catalanoparlants, encara que exerceixin un rol de poder.

La conversa continua amb el director demanant al pacient que opti per "la via de la bona voluntat" i canviï de llengua amb el metge. Es tracta, segons ell, de "facilitar les coses", mentre que l'actitud del pacient en defensa dels seus drets lingüístics és, en canvi, pròpia d'una persona "radicalitzada" i amb uns "plantejaments molt extrems". Les paraules del director evidencien que el discurs del supremacisme castellà ha fet tanta fortuna que sotmetre's a la llengua castellana és una actitud acceptada de manera generalitzada, també entre els catalanoparlants, i que el simple fet de no sotmetre-s'hi i voler-se expressar en la llengua pròpia és considerat una qüestió de radicalitat i extremisme.

Per contra, quan el director posa d'exemple la facilitat que té per canviar al castellà ho justifica basant-se en una qüestió "d'educació" i perquè es tracta de "ser comprensius" i "sensibles". L'argument de la sensibilitat és especialment cínic, tenint en compte que la sensibilitat s'ha de demanar al metge, i no pas al pacient, que es troba en una situació de vulnerabilitat. Pel que fa a l'argument de l'educació, és un argument habitual que fan servir les persones que se sotmeten lingüísticament perquè necessiten justificar la seva submissió

i desenvolupen una adaptació cognitiva. Cal tenir en compte que, tot i que la submissió a la llengua dominant permet estalviar esforços i evitar conflictes, també provoca, com explica Ferran Suay, emocions desagradables i costos com ara la baixada de l'estatus social, per la qual cosa els que s'hi sotmeten volen justificar-se. Tanmateix, no es pot justificar per una qüestió d'educació que els parlants de la llengua minoritzada hagin de renunciar a la seva llengua per parlar en castellà mentre que, en canvi, no es consideri de "mala educació" que els parlants de la llengua imposada no renunciïn a la seva llengua.

Per últim, el director també fa una jerarquització entre drets i crea una falsa dicotomia entre el dret a la salut i el dret del pacient a expressar-se en la seva llengua. "La idea és que tu recuperis la salut, que és el més important, i després els altres aspectes són menys importants", arriba a dir. El raonament del director és un raonament impensable si s'aplica a les llengües dominants, i només es fa servir per justificar que els parlants de les llengües minoritzades tinguin menys drets excusant-se en un fals dilema i restant importància a la impossibilitat de no ser entès en català.

La importància de ser referents lingüístics

L'hàbit de canviar al castellà contribueix a deixar de fer necessària la llengua. Per això, per a l'entitat és important reivindicar les actituds, com la d'aquest pacient, que aconseguen fer-se valdre i no sotmetre's al castellà. Amb la voluntat que cada vegada més catalanoparlants es mantinguin parlant en la seva llengua i que les generacions més joves tinguin bons referents lingüístics, l'ONG del català impulsa la campanya "Tots som referents lingüístics. No t'excusis!", juntament amb els sindicats Intersindical-CSC, USTEC-STEs i SEPC.

Tot i que la campanya s'adreça especialment als col·lectius que estan més en contacte amb les noves generacions, també

treballa per sensibilitzar tots els catalanoparlants perquè siguin conscients del seu rol com a referents lingüístics. Com més parlants es mantinguin en català, més s'eixamplará l'espai lingüístic en què els catalanoparlants se sentiran còmodes, i la massa crítica no només farà que la comoditat sigui col·lectiva, sinó que, com va explicar Ferran Suay al [seminari sobre el supremacisme](#) castellà, això forçarà els parlants de la llengua dominant a aprendre la llengua minoritzada.